

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 2121

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 juni 2025

De implementatie van het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) is in volle gang.¹ Nederland kan in totaal € 5,4 miljard aan Europese middelen ontvangen uit de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF) voor belangrijke investeringen en hervormingen. Inmiddels zijn er twee betaalverzoeken succesvol ingediend ter waarde van € 2,5 miljard. Om ook de overige middelen veilig te kunnen stellen moeten ook de resterende juridisch bindende mijlpalen en doelstellingen daadwerkelijk worden uitgevoerd.² De HVF is, mede dankzij de Nederlandse inzet, zo ingericht dat er pas middelen worden uitgekeerd aan EU-lidstaten als kan worden bewezen dat aan de afspraken uit het HVP is voldaan. In deze brief informeer ik uw Kamer over de financiële risico's als gevolg van de demissionaire status van het Kabinet en de mogelijke daarop volgende controversieelverklaringen.

Risico op niet-behalen mijlpalen en doelstellingen bij controversieelverklaringen

In het licht van de demissionaire status van het kabinet en voorafgaand aan de procedurevergaderingen van de Kamercommissies op 17, 18 en 19 juni en de plenaire vergadering gepland in de week van 23 juni, informeer ik uw Kamer over de gevolgen voor de ontvangsten uit het HVP mocht uw Kamer beslissen maatregelen controversieel te verklaren die zijn opgenomen in of raken aan het HVP. Ik wil hierbij opmerken dat deze procedure en het besluit vanzelfsprekend te allen tijde aan uw Kamer is. Niettemin acht ik deze brief noodzakelijk vanwege de financieringsvorm van de HVF en de mogelijke financiële gevolgen die daarmee gepaard gaan.

¹ Zie Kamerstuk 21 501-07, nr. 2107 voor de meest recente halfjaarlijkse rapportage.

² De 131 mijlpalen en doelstellingen zijn vastgelegd in het raadsuitvoeringsbesluit. Op 12 mei jl. is het gewijzigde raadsuitvoeringsbesluit aangenomen door de Ecofinraad, zie Kamerstuk 21 501-07, nr. 2117.

Op dit moment is het risico op vertraging vanwege de kabinetsval voor mijlpalen in het derde betaalverzoek het grootst bij twee wetgevingstrajecten: het wetsvoorstel Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden (Vbar) en het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting. Deze wetgeving dient uiterlijk 1 januari 2026 te worden gepubliceerd. Controversieelverklaring zou die planning onhaalbaar maken.

Voor het vierde en vijfde betaalverzoek (beide in 2026) zie ik vooral een extra risico voor het tijdig behalen van de twee mijlpalen ten aanzien van het wetsvoorstel Basisverzekering arbeidsongeschiktheid zelfstandigen (BAZ). Een eventuele controversieelverklaring zou die planning onhaalbaar maken. Daarnaast is er een risico ten aanzien van de HVP-investering «Vergoeding voor en mitigatie van de verzilting van landbouwgrond» binnen het Programma Aansluiting Wind Op Zee (PAWOZ) – Eemshaven. Indien besluitvorming over dit programma controversieel wordt verklaard, heeft dat gevolgen voor het behalen van een HVP-mijlpaal.

Financiële gevolgen van niet-behalen mijlpalen en doelstellingen

Mocht uw Kamer besluiten om maatregelen uit het HVP controversieel te verklaren dan kan dit financiële gevolgen hebben. Wanneer bij het indienen van een betaalverzoek mijlpalen en doelstellingen van een (controversieel verklaarde) maatregel niet zijn behaald zal de Europese Commissie (hierna: Commissie) Nederland korten.

Iedere mijlpaal en/of doelstelling dient voor de overeengekomen deadline behaald en verantwoord te zijn. De laatste mijlpalen en doelstellingen moeten uiterlijk eind augustus 2026 behaald zijn. Omdat de inkomsten uit het HVP in de begroting zijn verwerkt, zorgt een korting voor een tekort op de Rijksbegroting. Dit dient binnen het uitgavenkader te worden opgevangen. De hoogte van deze korting is van tevoren niet met zekerheid vast te stellen omdat de Commissie beschikt over discretionaire bevoegdheid die nader is uitgewerkt in de kortingsmethodologie.³ Hieruit volgt dat een korting tot € 600 miljoen per gemiste mijlpaal of doelstelling kan zijn en kan oplopen tot een veelvoud daarvan als meerdere mijlpalen of doelstellingen niet worden behaald.

Mogelijkheden tot wijziging van het HVP

Gedurende de looptijd van de HVP kan het voorkomen dat bepaalde mijlpalen en doelstellingen niet haalbaar blijken. In een dergelijk geval kan een EU-lidstaat een verzoek tot wijziging van zijn HVP doen bij de Commissie. Artikel 21 lid 1 van de verordening tot instelling van de HVP⁴ stelt dat het mogelijk is mijlpalen en doelstellingen te wijzigen als (een onderdeel van) een maatregel vanwege onvoorziene en objectieve omstandigheden in de huidige vorm niet langer haalbaar is, er sprake is van een administratieve fout of als er een beter alternatief aangedragen wordt. Het is ook mogelijk om een maatregel te wijzigen om de administratieve last te verminderen.

In het geval van een onvoorziene en objectieve omstandigheid is een onderbouwing nodig waarbij een herleidbaar causaal verband tussen de onvoorziene en objectieve omstandigheid en de wijziging aangetoond wordt.

Een veranderende politieke situatie wordt door de Commissie niet gezien als een objectieve omstandigheid.

³ Zie bijlage 1: Grafische weergave kortingsmethodologie

⁴ Kamerstuk 21 501-07, nr. 2083

Ik hoop uw Kamer met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd. Ondertussen werkt het kabinet in de komende maanden door aan de voorbereiding van het derde Nederlandse betaalverzoek dat ik voor eind van dit jaar in zal dienen.

De Minister van Financiën,
E. Heinen